

Počet publikací
v impaktovaných časopisech
za rok 2013: 51

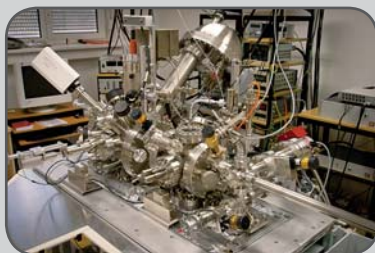
Počet národních
výzkumných projektů
řešených v roce 2013: 45

z toho podporovaných EU: . . . 5

Počet udělených patentů
v roce 2013: 3

Počet zaměstnanců: 176

Počet PhD.-studentů: 28

Rastrovací elektronový mikroskop
s pomalými elektrony pro studium
povrchů

KONTAKTY:
**Ústav
přístrojové techniky
AV ČR, v. v. i.**

**Královopolská 147
612 64 Brno**

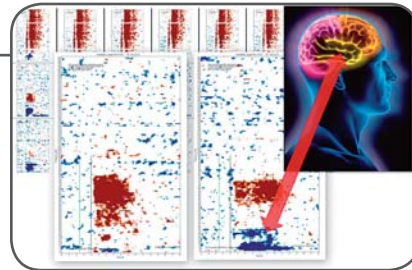
tel.: +420-541 514 111

fax: +420-541 514 402

e-mail: institute@isibrno.cz

Dlouholetá tradice

Ústav přístrojové techniky (ÚPT) byl založen v roce 1957 jako instituce zajišťující přístrojové vybavení pro další ústavy Akademie věd, a to především v oblasti elektronové optiky a mikroskopie, nukleární magnetické rezonance (NMR), kryogeniky a koherentní optiky. Byla vyrobena celá řada velmi složitých přístrojů, jakými byly elektronové mikroskopy, elektronový litograf, NMR spektrometry. Byly zkontruovány a vyrobeny lasery v pevné i plynné fázi. Pozoruhodné na tom je, že dodnes se ÚPT stále zabývá rozvojem těchto oborů. Na základě teoretických výsledků v kombinaci s experimenty rozvíjíme nové metody poznání v oblasti elektronové optiky, mikroskopie, spektroskopie, mikroanalýzy a elektronové litografie, koherentních laserů a interferometrie, v oblasti optických mikromanipulačních technik, technologického využívání elektronových a světelných svazků, nukleární magnetické rezonance, kryogeniky a supravodivosti a v oblasti zpracování medicínských signálů. Spolupracujeme s desítkami českých i zahraničních firem, s řadou ústavů AV ČR a vysokými školami, a to jak tuzemskými, tak zahraničními. Ústav je také aktivní i v oblasti propagace a popularizace vědy.

Tajemství lidského těla

Každý lidský organismus je jedinečný. Stejně tak jedinečné jsou signály, které lze měřit a zkoumat. Například elektrická a mechanická aktivita srdce či nevyzpytatelné a stále záhadné záznamy z mozku. Unikátním přístrojem umíme také měřit vlastnosti šíření tlakové vlny v celém těle. Tak mapujeme stav a stáří arteriálního systému či výkonnost srdce. O fungování mozku toho zatím víme jen velmi málo.

Pokročilé techniky měření využívají špičkových akvizičních systémů s vysokou prostorovou lokalizací, dynamikou a vzorkovací frekvencí. Výsledkem je pak jedinečný náhled do tajemna lidské mysli.

Laserové metody a technologie

Předmětem našeho výzkumu jsou metody a techniky využívající laserů, které směřují především do primární metrologie a měření. Řešíme projekty výzkumu vysoce přesných a stabilních laserů, využívajících laserovou spektroskopii a návaznost optických frekvencí laserů na atomové hodiny. Vlastní měřicí metody využívají principů interferometrie, naším tématem je rozlišení a přesnost na subnanometrové úrovni pro nanometrologii

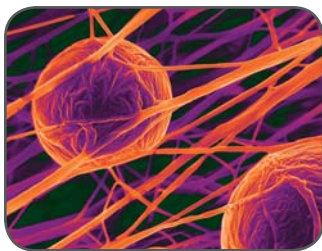
a nanodiagnostiku. Navrhujeme i interferometrické měřicí systémy pro průmyslovou metrologii, za které jsme získali několik ocenění. Naše referenční kyvety pro stabilizaci laserů používají metrologické laboratoře v celém světě. Věnujeme se také výzkumu svařování výkonovým laserem, vyvíjíme metody měření a řízení svařovacího procesu.

Elektronová mikroskopie

Zabýváme se vývojem nových metod a zařízení používaných v elektronové mikroskopii. Máme k dispozici komerčně dostupné rastrovací elektronové mikroskopy, které mohou být doplněny o kryozariadení pro pozorování

biologických vzorků se subnanometrovým rozlišením. Pro pozorování a analýzu vzorků, které vyžadují vysoké vakuuum v komoře vzorku a nízkou energii dopadajících elektronů, byl navržen a zkonstruován vyso-

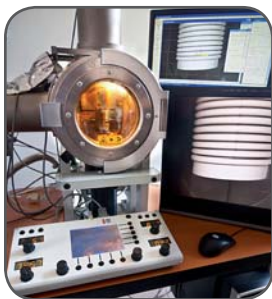
kovakuový rastrovací nízkoenergiový elektronový mikroskop vybavený iontovým čištěním, pokročilými detekčními systémy a katodovou čočkou. Rozvíjíme také metody enviromentální elektronové mikroskopie pro zobrazování citlivých biologických vzorků. Disponujeme know-how potřebným pro návrhy optických systému včetně metod výpočtu optických vlastností systémů, interakce elektronů se vzorkem a s plyny v okolí vzorku.

„Kvalitní vědecká práce by měla přirozeně propojovat základní, experimentální a aplikovaný výzkum.“

Ing. Ilona Müllerová, Dr.Sc.
ředitelka ÚPT AV ČR, v. v. i.

Speciální technologie

Zabýváme se vývojem technologií spojování kovových materiálů včetně heterogenních spojů. Hlavní metodou je svařování elektronovým svazkem. Využíváme i pájení ve vakuu různými (i aktivními) pájkami. Další tematickou oblastí je depozice vrstev vysokofrekvenčním magnetronovým napařováním, např. mnohvrstvé extrémní UV optiky (vlnová délka 1 až 31 nm) pro litografii, v posledních letech i mikrotermální frakcionace tokem ve fyzikálních polích pro separaci nano- a mikročástic.

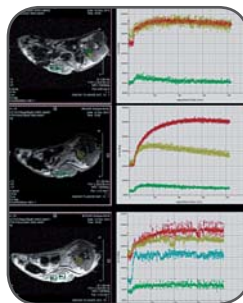
V oblasti elektronové litografie se zaměřujeme především na mikro- a nanostruktury v tenkých vrstvách kovů a dielektrik na křemíkových a skleněných podložkách pro speciální aplikace a difrakční prvky v oblasti přesných mikroskopických měrek, difrakční prvky pro zabezpečení dokumentů a tvarování svazku světla.

Nově vybudované výzkumné centrum umožňuje dosahovat aplikovatelných výsledků výzkumu a vývoje na světové úrovni v oblasti diagnostiky a technologií využívajících metody magnetické rezonance, laserových mikro-technologií a nanotechnologií, měření a vyhodnocování biosignálů, elektronové mikroskopie a litografie, svařování elektronovým a laserovým svazkem, magnetronového napařování a kryogeniky a ke konstrukci unikátních přístrojů a systémů.

Magnetická rezonance pro translační výzkum

Zaměřujeme se na vývoj a využití metod magnetické rezonance pro výzkum patofyziologie a vývoj diagnostiky a terapie s využitím malých animálních modelů. Moderní multinukleární MR systémy s polem 9.4T a 4.7T poskytují multiparametrické obrazy relaxace, difúze, perfúze, cévního systému, tuku, či změn metabolismu a podávají tím komplexní obraz patofyziologie nebo informují o farmakokinetice a farmakodynamice testovaných látek, například pro vývoj teranostických nanočástic. V mezinárodní spolupráci vyvíjíme metody pro kvantifikaci spektroskopických dat (program jMRUI) a farmakokinetické modelování.

Měření perfúze

Transport objektů světlem

Výzkumné aktivity skupiny se zaměřují na využití silových účinků fokusovaných laserových svazků k bezkontaktnímu a nedestruktivnímu zachycení a přemístění nanoobjektů a mikroobjektů. Laserové svazky s prostorově tvarovaným rozložením pole využíváme k dynamickému vytváření nejrůznějších potenciálových profilů, kterými ovlivňujeme stochastický pohyb částic. Nalézáme nové metody, jak dopravovat objekty na vzdálenosti desítek až stovek mikrometrů (tzv. optický dopravník a tažný svazek), jak třídit heterogenní suspenze pouhým osvětlením laserem nebo jak třídit živé buňky s využitím nejrůznějších laserových diagnostických metod.

